

**VALTIOVARAINVALIOKUNNAN
LAUSUNTO 36/2002 vp**

Valtioneuvoston kirjelmä ehdotuksesta yleissopimukseksi (huumausaineiden laittoman kaupan torjumisesta tullihallintojen toimesta aavalla merellä)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 4 päivänä heinäkuuta 2002 lähettänyt valtioneuvoston kirjelmän ehdotuksesta yleissopimukseksi (huumausaineiden laittoman kaupan torjumisesta tullihallintojen toimesta aavalla merellä) (U 32/2002 vp) valtiovaraminvaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten.

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovaraminvaliokunnan turvallisuus- ja puolustusjaostossa.

Asiantuntijat

Turvallisuus- ja puolustusjaostossa ovat olleet kuultavina

- ylitarkastaja Marja Kartila, valtiovaraminministeriö
- tullisihteeri Anne Kohvakka, Tullihallitus
- kontra-amiraali Jaakko Smolander, Rajavartiolaitos.

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus yleissopimukseksi

Sopimuksen tarkoituksena on lujittaa Euroopan unionin tullihallintojen yhteistyötä huumausaineiden ja psykotrooppisten aineiden laittoman kaupan torjunnassa laajentamalla jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen mahdollisuuksia toimia aavalla merellä välittömästi omalla merikalustollaan ilman ennakkolupaa toisen jäsenvaltion aluksella tilanteissa, joissa nykyisin edellytetään ennakkolupaa.

Ehdotuksella täydennettäisiin Wienin yleissopimusta sekä Napoli II -yleissopimusta siten, että laajennettaisiin jäsenvaltion mahdollisuuksia

sia kohdistaa toimenpiteitä toisen jäsenvaltion lipun alla purjehtiviin aluksiin epäiltäessä huumausaineiden salakuljetusta. Ennakkolupaa näihin toimenpiteisiin ei tarvittaisi, koska lupavaatimuksen katsotaan käytännössä vaarantavan toimenpiteiden tehokkuuden.

Yleissopimus tulisi sovellettavaksi Euroopan unionin jäsenvaltioiden kesken, joten toimenpiteitä voitaisiin kohdistaa ainoastaan niihin aluksiin, jotka purjehtivat jonkin jäsenvaltion lipun alla. Toimenpiteet voivat kohdistua ainoastaan jo tapahtuneeseen rikolliseen tekkoon, eivätkä rikoksen ennaltaehkäisyyn.

Valtioneuvoston kanta

Suomi on suhtautunut ehdotukseen lähtökohtaisesti myönteisesti. Valtioneuvosto on pitänyt tärkeänä varmistaa, että ehdotetulla yleissopimuksella todella voidaan tehokkaasti puuttua huumausaineiden salakuljetukseen. Uudesta so-

pimuksesta huolimatta saattaa käydä niin, että rikolliset tahot ryhtyvät salakuljettamaan huumausaineita sopimuksen ulkopuolisten valtioiden lipun alla purjehtivilla aluksilla, jolloin parannusta nykyiseen tilanteeseen ei saada.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Ehdotuksen tavoitteena on lujittaa, voimassa olevia yleissopimuksia täydentäen, Euroopan unionin tullihallintojen yhteistyötä huumausaineiden ja psykotrooppisten aineiden laittoman kaupan torjunnassa. Asiaa sääntelevien kansainvälisten yleissopimusten lisäksi myös tullilain 14 §:n 2 momentti koskee alusten kulkuun puuttumista. Jos on todennäköistä, että suomalaisella, kansalaisuutta vailla olevalla tai väärää lippua käyttävällä aluksella harjoitetaan salakuljetusta Suomeen tai Suomesta, voidaan alus tarkastaa myös tullialueen ulkopuolella — ei kuitenkaan vieraan valtion aluevesillä.

Ehdotuksen mukaan huumausaineita salakuljettavat alukset voitaisiin pysäyttää ja niiden laiton lasti takavarikoida jo aavalla merellä ennen niiden saapumista rannikolle. Kuten valtioneuvoston kirjelmässään on todettu, ehdotuksessa on kysymys merkittävästä poikkeamisesta periaatteesta, jonka mukaan alus kuuluu aavalla merellä lippuvaltion yksinomaisen toimivallan alaisuuteen. Valtiovarainvaliokunta katsoo, että yhteiskunnan suojaamistehtävän kannalta on kuitenkin tarkoituksenmukaista pyrkiä paljastamaan rikos mahdollisimman varhaisessa vai-

heessa. On oletettavaa, että ehdotettu yleissopimus on vasta ensimmäinen askel huumausaineiden laittoman kaupan torjumiseksi tarvittavien toimenpiteiden joukossa. Sen lisäksi tarvitaan lukuisia, tätäkin tehokkaampia toimenpiteitä.

Sopimuksen tarkoittama puuttuminen alukseen, johon toimenpiteet halutaan kohdistaa, edellyttää lähes aukotonta valvontajärjestelmää. Saadun selvityksen mukaan Euroopan unionin maiden ja etenkin hakijavaltioiden kyky tähän vaihtelee suuresti.

Suomen tullilaitoksella ei ole käytössä yleissopimusehdotuksen sisältämien toimenpiteiden suorittamiseksi vaadittavaa venekalustoa. Laittoman kaupan torjumiseksi tullihallinnolta aavalla merellä edellytetyt takaa-ajo-, tarkastus- ja kiinniotto- sekä takavarikointitehtävät on mahdollista kuitenkin tehdä tullilaitoksen ja Rajavartiolaitoksen yhteistyöllä.

Lausunto

Lausuntonaan valtiovarainvaliokunta kunnioittavasti ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 15 päivänä lokakuuta 2002

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Maria Kaisa Aula /kesk	Mauri Pekkarinen /kesk
vpj.	Kari Rajamäki /sd	Virpa Puisto /sd
jäs.	Olavi Ala-Nissilä /kesk (osittain)	Matti Saarinen /sd
	Pirjo-Riitta Antvuori /kok	Sakari Smeds /kd
	Matti Huutola /vas	Irja Tulonen /kok
	Timo Ihamäki /kok	Kari Uotila /vas (osittain)
	Seppo Kääriäinen /kesk (osittain)	Jukka Vihriälä /kesk
	Reijo Laitinen /sd (osittain)	vjäs. Liisa Hyssälä /kesk
	Markku Laukkanen /kesk	Ulla Juurola /sd
	Hanna Markkula-Kivisilta /kok	Iivo Polvi /vas
	Tuija Nurmi /kok	Ulla-Maj Wideroos /r.

Valiokunnan sihteerinä jaostokäsittelyssä on toiminut

valiokuntaneuvos Alpo Rivinoja.